

היא בן זוגך, שהש"ק היא בבחי' נישואין ודבקות. וזהו כל השומר שבת כהלכתה, היינו ששב בש"ק להיות דבוק בהשי"ת, אפילו עבד ע"ז כדור אנוש

שנתרחק כ"כ מהשי"ת מוחלין לו בכח קדושת השבת, ואף שבכל ימות השבוע אינו יכול להגיע לדבקות בה', בש"ק חוזר להיות דבוק לשורש.

בין המצרים

משמעות האבלות השתוקקות וגעגועים

א.

חז"ל אמרו שואלין ודורשין בהלכות המועד, ונכלל בזה שבכל זמן מיוחד אצל יהודים צריך ללמוד ולהתעמק מה משמעותו והנצחיות שבו. ועל דרך זה יש להבין ענין האבלות על החורבן בימי בין המצרים ותשעה באב, שהרי אצל יהודי כל החגים והמועדים ענינם נצחי, ומהו א"כ תפקיד הימים, ובודאי אין זה רק המשמעות הפשוטה של אבלות להתאבל על מה שהיה ואיננו, שכן עם ישראל אינו שומר על זכרונות של עבר בעלמא אם לא שהם קשורים להוה ולעתיד. וכבר אמרו ז"ל (מס' סופרים פכ"א) גזרה על המת שישתכח מן הלב שנאמר (תהלים לא) נשכחתי כמת מלב, אבל כאן כתוב אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, כי ירושלים היא דבר חי שאין השכחה שולטת בו, לכן אם אשכחך ירושלים דהיינו שאראה אותך כדבר שאבד ואיננו ח"ו תשכח ימיני.

ויש לבאר זאת שהמשמעות של האבלות על ביהמ"ק היא אי-השלמה עם חורבנו ותשוקה לבנינו, שישאל אינם משלימים לרגע אחד עם זה שביהמ"ק חרב, ותמיד הם מעלים את זכרוננו על לבם

ומשתוקקים ומצפים מתי יבנה ביהמ"ק, ע"ד מאמר מרן הק' מקוברין זי"ע, שהגרוע ביותר הוא כאשר משלימים עם המצב כמות שהוא, וכך האסון הגדול ביותר הוא כאשר יהודי משלים שאפשר לחיות גם בלי ביהמ"ק. וכמעשה שהיה אצל הרה"ק מאפטא זי"ע שנכנס אליו יהודי ותינה לפניו את כל צרותיו, והיה נראה לו שאינו משתתף כ"כ בצער. ואמר לו הרה"ק מאפטא, ומה עם זה שלא הקריבו היום את קרבן התמיד, על זה אינך דואג כלל. היינו שלו יש דאגה המעיקה עליו יותר מזה. ליהודי אסור להשלים עם חורבן ביהמ"ק, וג"פ ביום מבקש יהודי בתפלה ולירושלים עירך ברחמים תשוב ומעורר בלבו תשוקה לבנין ירושלים וביהמ"ק, ובמיוחד בתפלות המוספים של ג' הרגלים שתוכם רצוף השתוקקות עילאית לבנין ביהמ"ק כמ' אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה וכו' מלך רחמן רחם עלינו וכו' שובה אלינו וכו'. וההשתוקקות הזאת היא בבחי' של קרבנות. וכמש"כ מרן אדמו"ר בב"א זי"ע במכתב כי הגעגועים לדבר הם יותר גדולים מעצם הדבר. ועי"ז הוא ראשית בנין ביהמ"ק אשר נבנה מכח ההשתוקקות שישאל משתוקקים בגלות לבנין ביהמ"ק, שע"ז הם ממשיכים את בנינו בב"א. כאשר יהודי שרוי בתכלית המרירות על העדר אור

האלקות שהאיר בבית המקדש והוא מלא השתוקקות לזה הר"ז מסייע לבנין ביהמ"ק. ובמיוחד בג' השבועות של בין המצרים שבהם מעוררים כלל ישראל ביותר את התשוקה לבנין ביהמ"ק. וע"כ תקופה זו היא בעצם תקופת ההתחלה של בנין ביהמ"ק. ומכלל מצוות חובות הלכבות המוטלות על יהודי מחוייב הוא תמיד לחזק בעצמו ולעורר בלבו את הציפיה והצמאון לביאת המשיח ובנין ביהמ"ק, ובמיוחד ביום זה של קרא עלי מועד. וכל כמה שיהודי מגביר את ההשתוקקות והגעגועים שלו הר"ז מקרב את גאולת הכלל ואת גאולת הפרט.

ובזה יש לבאר את המסופר שהפילוסוף אפלטון מצא את ירמיהו הנביא מקונן תמרורים על חורבן הבית, ואחר שנוכח לראות גודל חכמתו של ירמיהו הנביא שאל אותו איך מתאים לחכם כמותך לבכות על העבר, הרי ביהמ"ק כבר נשרף ואיננו והעבר אין ומה תועלת בבכייתך. ואמר לו ירמיהו, אינני יכול להשיב לך על שאלה זו כי לא תבין את התשובה. והבי' בזה כאמור שמשמעות האבלות היא השתוקקות והשתפכות הנפש. וע"ד מאה"כ (תהלים סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, שכאשר היה דוד במדבר יהודה, רחוק מביהמ"ק, ולא היה לו את האור אלקות שהאיר בביהמ"ק, שאב אז כל חיותו מצמאה לך נפשי כמה לך בשרי. וזהו ענין האבלות והבכיות של ישראל על חורבן ביהמ"ק, ההשתוקקות והגעגועים לגילוי הגדול של אור האלקות שהאיר בזמן שבית המקדש היה קיים. וכתוב בשערי העבודה לרבינו יונה (אות ה') שבעת היה הבית בבניינו היתה שם בכל עת בחינת מעמד הר סיני בדרגת הנבואה ולמעלה מזה. ומובן תשובת ירמיהו שאינו יכול להסבירו פשר בכייתו כי לא יבין, שדרגה זו של השתוקקות לאורו ית' אכן אין גוי מסוגל להבין ולהשיג.

ויש להוסיף בזה עוד ע"ד מאמר מרן הרמ"ח זצ"ל, שאמר עה"פ (שמות ב) ותראהו והנה נער בוכה ותאמר מילדי העברים זה, שמבכייתו הכירה שהוא יהודי, כי ראתה שבוכה בכי של תקוה ולא בכי של יאוש, ותאמר מילדי העברים זה, וזה בכי יהודית, משא"כ גוי שבכייתו היא של יאוש, בבחי'

שבירתן זו היא מיתתן. ומטעם זה כידוע היהודים בימי השואה אפי' לבכות לא יכולו להיות מצבם מיואש. וכאשר יהודי בוכה על חורבן ביהמ"ק הר"ז בכיה של תקוה, שמרוב געגועיו ותשוקתו לביהמ"ק הוא בוכה. וזהו שאמר לו ירמיהו שאינו יכול לבאר לו פשר בכייתו, כיון שאתה גוי וגוי אינו מסוגל להבין בכיה של תקוה, אצלך בכיה היא רק ביטוי של יאוש וממילא אתה שואל שאין ראוי לחכם לבכות על העבר, אבל אצלי הבכיה היא של תקוה, בכי של געגועים ותשוקה לעתיד לבא, ולא על העבר. וזהו מד"א (או"ח רפח ועיי"ש בט"ז) שמותר לבכות בשבת, כיון שבכיה של יהודי אינה צער על העבר אלא געגועים ותקוה לעתיד.

ולאור זה י"ל הענין שמ"ב צרופי שם הוי"ה ב"ה שכנגד י"ב החדשים, הצירוף של חודש אב הוא ה'סכת ו'שמע י'שראל ה'יום הזה נהיית לעם. שלכאורה הר"ז סתירה לענינו של חודש אב שבו נחרב העם. אכן כאמור תשעה באב הוא יום הבנין, שהאבלות והבכיות של ישראל ביום זה על בנין בית המקדש הם מעולם הבנין ומדמעות אלו הולך ונבנה בית המקדש, ואכן דוקא היום הזה נהיית לעם שבו הולך ונבנה עם ישראל מחדש. ומבואר נמי מד"א שת"ב נקרא מועד כמד"כ (איכה א) קרא עלי מועד, ובאוהב ישראל מביא מדרש שלא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב ביהמ"ק, כי יום זה הוא יסוד היסודות לבנין בית המקדש ולבנין עם ישראל, כי אבלות היום הזה מצמיחה וממשיכה את הגאולה. ובקדושת לוי איתא עה"פ בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, וז"ל כי כשאדם פועל בבכיותיו אזי הדמעות שלו עושה רושם, ובאמת כשאדם בוכה על החורבן אזי עושה רושם בבכיותו, וזהו ודמעתה על לחיה שהדמעות עושה רושם למעלה, ע"כ. והיינו שאי"ז כסתם בכיה שלא נותר ממנה מאומה אח"כ, אלא דמעתה על לחיה שזה נשאר קיים ופועל רושם. והוא ג"כ כמשנ"ת שהבכיה על ביהמ"ק איננה בכיה של חורבן, אלא בכיה של בנין הבונה וממשיכה את בנין ביהמ"ק העתיד. ועפ"ז מבואר מד"א בחז"ל (פתיחה לאסת"ר ט) שבו ביום שחרב ביהמ"ק נולד מנחם, וכן איתא שבכל שנה בתשעה באב לאחר

חצות היום מתחיל להתנוצץ אורו של משיח. שלכאור י"ל מה שייך לידתו של משיח דווקא ליום זה. אלא כיון שביום זה מעוררים ישראל את התשוקה לגאולה ולבנין ביהמ"ק, וע"י ההשתוקקות הזאת הם מצמיחים את קרן הישועה.

ב.

וע"פ האמור י"ל הענין דאיתא בחז"ל (יומא נד:): בשעה שנכנסו האויבים להיכל ראו שהיו הכרובין מעורין זה בזה, המורה על גודל אהבת ה', ואיך הגיעו ביום חורבן למדרגה כזו. ויש לבאר זאת ע"פ הדברים, דהנה אי' ברש"י (שה"ש א, ב) כי שיר השירים הוא השיר שכנסת ישראל אומרת לקב"ה בעודה בגלותה ובאלמנותה, וכמ"ד ישקני מנשיקות פיהו, שזהו מדת ההשתוקקות הגדולה ביותר. שבגלותה ובאלמנותה בעת שנתרחקה מהקב"ה, אז אומרת שיר השירים, שכולו השתוקקות ישראל להקב"ה. והנה אי' מהבעש"ט הק' זיע"א בענין התפילה, שישנו עולם עליון שלשם אין מגיעות תיבות התפילה, כיון שיש להם עוד שייכות לגשמיות שהם נתפסים בתימות, ובעולם ההוא מגיע רק הרעותא דליבא שיש ליהודי בתפילה, שאין בו שום תפיסה גשמית. ותפילה בלא רעותא דליבא בעולם ההוא היא כאילו לא התפלל כלל. והיינו שבעולמות רוחניים עליונים שהם למעלה מכל תפיסה, אין מגיעים הענינים שיש בהם איזוהי תפיסה גשמית, כי אם מה שהוא רוחני לגמרי. ועד"ז י"ל שענין העבודה בביהמ"ק והקרבת הקרבנות, שייך בהם עוד תפיסה גשמית, אך חלק הפנימיות של ביהמ"ק, שהוא שייך גם לאחר החורבן, ההשתוקקות של כלל ישראל בלי שום ענין מעשי, מגעת היא לעולמות כאלו שהם רוחניות שברוחניות. וזהו בחי' בתי גוואי, דאי' שבוה לא שלט החורבן.

והנה לאחר החורבן עוד גדולה יותר ההשתוקקות, והיא עושה למעלה רושם גדול מאד, שע"ז מתעורר עת רצון הגדול ביותר. וע"כ היו

הכרובים מעורין זה בזה בעת החורבן ולא היה יום מועד לישראל כיום שחרב ביהמ"ק, שע"י ההשתוקקות של ישראל בעת החורבן נתעורר עת רצון. ויש לפרש בזה הכתוב ואני תפילתי לך ה' עת רצון, עת רצון זו היא רק לך ה', רק הקב"ה יודע מזה. שכן פעולה היא דבר הנראה לעינים שיש עוד שיודעים ממנו, אך ההשתוקקות של ישראל בזמן הגלות היא רק לך ה', שאף אחד אינו יודע מזה ואפי' לא מלאכים ושרפים, ולכן זו עת רצון הגדולה ביותר.

ועל זה אנו מבקשים בתפלת המוספים של הימים טובים ותערב לפניך עתירתנו כעולה וכקרבן, כאמור שכל תפילות המוספים של המועדים כולם מלאים השתפכות הנפש מגודל הגעגועים, יה"ר מלפניך מלך רחמן שתשוב ותרם עלינו ועל מקדשך וכו', אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי וכו', מלך רחמן רחם עלינו, שכל זה מבטא את גודל ההשתוקקות של כלל ישראל לביהמ"ק. וההשתוקקות הזו היא כעולה וכקרבן, שהיא פועלת את מה שפעלו הקרבנות והמוספים, ובה יש עוד מדרגה יותר גבוהה, שהקרבנות היו ע"י פעולה משא"כ ההשתוקקות שהיא רק לך ה'.

וזה שאומרים בקדושה בשחרית דשבת, ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך. ממקומך, מרמז על זמן הגלות, בשעה שאין ביהמ"ק והקב"ה נמצא כביכול במקום קדשו. ובקשתנו ממקומך מלכנו תופיע וכו' כי מחכים אנחנו לך, ע"י זה שמחכים אנחנו לך, בכח ההשתוקקות והגעגועים של עם ישראל, הר"ז ממשיך שממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו. ובהמשך אומרים מתי תמלוך בציון, ציון בגימ' יוס"ף מדת התשוקה, דאי' מהאר"י הק' שכל הגלויות הם מחמת הפגמים במדה זו, שנפלה מדת התשוקה למקומות האסורים, והגאולה תהיה ע"י תקון מדה זו. וזהו פי' מתי תמלוך בציון, היינו שתשוב מדת התשוקה ותהיה כולה רק להשי"ת, ועי"ז בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון, שתיקון מדה זו מעורר את ביאת המשיח ומביא את הגאולה.